

I. Cel finansów przedsiębiorstw

Procesy ekonomiczne związane z pozyskiwaniem potrzebnego do funkcjonowania przedsiębiorstwa kapitału oraz jego efektywnym lokowaniem w aktywach określa się mianem finansów przedsiębiorstw.

Cel finansów przedsiębiorstwa jest ściśle powiązany z celem do realizacji którego dąży podmiot gospodarczy. Każde przedsiębiorstwo w swojej działalności dąży do zrealizowania określonego w przyjętej strategii działania celu.

W zależności od przyjętej strategii, przedsiębiorstwo przez pewien okres czasu może być nastawione na wzrost lub rozwój.

Rozwój jest przede wszystkim zjawiskiem jakościowym, polegającym na wprowadzaniu innowacji produktowych, procesowych oraz innowacji w dziedzinie organizacji i zarządzania. Wzrost natomiast stanowi kategorię ilościową. W odniesieniu do przedsiębiorstwa oznacza powiększenie ilości zasobów przedsiębiorstwa zwiększające skalę ich działalności.

Relacja między wzrostem a rozwojem może być określona na zasadzie relacji; cele – środki ich realizacji. Warunkiem koniecznym wzrostu firmy jest jego permanentny rozwój. Z drugiej strony, wzrost przedsiębiorstwa stwarza lepsze warunki do jego rozwoju. Tak więc rozwój i wzrost są sprzężone zwrotnie. Ogólnie uważa się, że nie ma rozwoju, jeśli niema wzrostu.

Wzrost przedsiębiorstwa jest mierzony przez dynamikę wartości sprzedaży, dynamikę udziału w rynku; od strony zasobów przez dynamikę wartości aktywów oraz zatrudnienia. Wzrost może być celem działalności przedsiębiorstwa lub środkiem prowadzącym do realizacji celu.

Odp. Celem finansów przedsiębiorstwa jest zapewnienie bieżącego funkcjonowania oraz rozwoju, a także zwiększanie wartości przedsiębiorstwa, prowadzące do zwiększenia korzyści udziałowców. Korzyści udziałowców występują w formie wypłacanych im dywidend z części przeznaczonego na ten cel zysku lub wzrostu wartości udziałów (akcji) przedsiębiorstwa.

Maksymalizowanie korzyści udziałowców prowadzi do wzrostu wartości firmy. Wartość ta kształtuje się pod wpływem rozmiarów osiąganych przez firmę zysków. Wynika stąd, że ważna dla przedsiębiorstw jest maksymalizacja zysku w dłuższym okresie.

II Związek gospodarki finansowej przedsiębiorstwa z rynkowym i publicznym systemem finansowym

Powiązania z rynkowym systemem finansowym to powiązania z bankami i pozabankowymi instytucjami pośrednictwa finansowego.

Rynek – infrastruktura umożliwiająca wymianę towarową, pozwalająca na kontakt obu stron zainteresowanych przeprowadzeniem transakcji. Przedmiotem obrotu mogą być nie tylko towary fizyczne ale i instrumenty finansowe. Rynek, na którym przedmiotem obrotu są instrumenty finansowe nazywamy rynkiem finansowym

Rola rynków finansowych polega na zapewnianiu przepływu kapitału między podmiotami posiadającymi jego nadwyżkę do tych podmiotów, które w określonym czasie wykazują deficyt środków. Rola rynku finansowego w gospodarce jest związana z trzema funkcjami, które pełni. Są to funkcje:

- monetarna
- kapitałowo-redystrybucyjna
- kontrolna

Funkcja monetarna polega na dostarczaniu przez system finansowy podmiotom niefinansowym instrumentu zasadniczego dla właściwego funkcjonowania gospodarki rynkowej, czyli pieniądza. Obejmuje ona dwie kwestie: kreowanie pieniądza oraz mechanizm płatniczy (mechanizm systemu płatniczego).

Funkcja kapitałowo-redystrybucyjna oznacza przepływ wolnych środków pieniężnych od podmiotów nimi dysponujących do podmiotów chcących z nich korzystać. Zalicza się tu zarówno przepływy prywatne o charakterze dobrowolnym, jak również przepływy o charakterze wymuszonym w wyniku wykorzystania instrumentów fiskalnych.

Funkcja kontrolna - rynek finansowy postrzegany jest jako mechanizm sprawowania kontroli nad strumieniami środków pieniężnych, które w przeszłości zostały zainwestowane lub pożyczone.

Powiązania finansów przedsiębiorstwa z publicznym systemem finansowym to powiązania z budżetem państwa (obciążenia podatkowe i niepodatkowe).

Omawiając powiązania finansów przedsiębiorstwa z publicznym systemem finansowym należy wziąć pod uwagę wpływ deficytu budżetowego na ich działalność.

Bardzo słuszny wydaje się pogląd, że to nie deficyt budżetowy, ale jego finansowanie wywołuje konsekwencje makroekonomiczne, bowiem deficyt to część wydatków budżetowych, która nie znajduje pokrycia w dochodach i musi być sfinansowana z innych źródeł, co rodzi określone skutki gospodarcze.

Finansowanie deficytu budżetowego przez bank centralny bezpośrednio w formie kredytu lub zakupu skarbowych papierów wartościowych na rynku pierwotnym uważa się za szczególnie niebezpieczne, ponieważ prowadzi do **monetyzacji długu** (źródłem finansowania deficytu jest emisja pieniądza) i jest inflacyjenne (w gospodarce pojawia się dodatkowa ilość pieniądza).

Wysoki deficyt budżetowy i dług publiczny prowadzą to do tzw. **efektu „wypychania”** wydatków inwestycyjnych przedsiębiorstw przez zwiększone wydatki publiczne.

- Rosnący deficyt implikuje zwiększone potrzeby pożyczkowe rządu. Rząd stara się pozyskać środki pieniężne z rynku finansowego i w tym celu uatrakcyjnia swoją ofertę (obniżając cenę skarbowych papierów wartościowych i/lub podwyższając ich oprocentowanie). Banki, mające problemy z nadpłynnością, bardziej są zainteresowane zakupem papierów skarbowych ze względu na ich zwiększoną dochodowość oraz bezpieczeństwo zwrotu zainwestowanych środków pieniężnych, w przeciwieństwie do obciążonych dużym ryzykiem kredytów dla przedsiębiorstw.

Utrudniony dostęp do kapitału, którym można finansować działalność gospodarczą oraz zwiększone koszty działalności gospodarczej dają w efekcie spadek konkurencyjności podmiotów gospodarczych i zahamowanie wzrostu zatrudnienia.

Deficyt budżetowy może przyczynić się do powstania ujemnego salda, czyli **bliźniaczego deficytu**, na rachunku obrotów bieżących. Mechanizm jest następujący: deficyt budżetowy powoduje wzrost stopy procentowej, to pociąga za sobą napływ zagranicznych inwestycji portfelowych, co z kolei prowadzi do umocnienia kursu waluty krajowej (w wyniku wzrostu popytu na walutę krajową), a w konsekwencji do hamowania eksportu i pobudzania importu. Taki przebieg zdarzeń pogarsza saldo obrotów handlowych, i tym samym saldo obrotów bieżących bilansu płatniczego.

Bilans płatniczy jest usystematyzowanym zestawieniem wszystkich transakcji dokonanych przez mieszkańców kraju (gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa, państwo) za granicą. Transakcje te dotyczą usług, dóbr konsumpcyjnych i inwestycyjnych, czynników produkcji, aktywów rzeczowych i finansowych. *Bilans płatniczy* składa się z dwóch części: *rachunku obrotów bieżących* i *rachunku obrotów kapitałowych*.

Rachunek obrotów bieżących jest to rejestr wszystkich transakcji dotyczących dóbr konsumpcyjnych i inwestycyjnych, odsetek i innych dochodów z majątku posiadanego za granicą oraz przekazów o charakterze płatności transferowych.

Rachunek obrotów kapitałowych dotyczy transakcji, których przedmiotem są aktywa finansowe (np. napływ walut wymienianych na pieniądz krajowy w celu dokonania lokaty bankowej lub kupna akcji). Dane o deficycie obrotów bieżących są pilnie śledzone przez inwestorów zagranicznych, ponieważ informują ich o sytuacji płatniczej kraju. W miarę zmniejszania się różnicy pomiędzy zasobami rezerw dewizowych a rosnącym, ujemnym saldem na rachunku obrotów bieżących zwiększa się ryzyko utraty wiarygodności kredytowej kraju-dłużnika, czyli zdolności do bieżącego regulowania zagranicznych zobowiązań (rządowych i prywatnych).

Wzrost deficytu budżetowego powoduje wzrost długu publicznego, ten zaś pociąga za sobą wzrost kosztów obsługi. Jeżeli tempo wzrostu kosztów obsługi długu byłoby wyższe niż tempo wzrostu dochodów budżetowych, a wydatków na inne cele nie można byłoby zmniejszyć, nastąpiłoby ponowne zwiększenie deficytu. Opisana sekwencja zdarzeń miałaby miejsce ponownie. Jest ona określana w literaturze ekonomicznej jako **pułapka zadłużeniowa**.